

OSLO NYHETSBYRÅET NEWSWIRE

Hakavik er også det første kraftverk som staten bygde. Historien er dramatisk, og kan gi stoff til en hel roman.

- En svensk slusk sprengte en anleggsbrakke og deler av en farsgårdens min i luften. Fire mennesker ble alvorlig skadet, sier vedlikeholdsleder Knut Gislerud ved Hakavik kraftverk.

Hevn

Attentatet var en hevn for at kjæresten reiste fra ham, forteller Gislerud, som er født og oppvokst på gården der deler av dramaet fant sted. Historien forteller at svensken, som bodde på gården, var brutal mot venninnen. Kompisene hjalp henne å flykte, etter først å ha gitt svensken en omgang pryl. Han hevnet seg med en ladning dynamitt, som blant annet sprengte hull i gulvet på Gislerudgården.

- Den arge svensken forsvant selv, og ble aldri siden funnet, sier Gislerud.

Streik

På det meste jobbet 29 mann ved verket. I dag er det fem igjen. Anlegget ble påbegynt i 1916, men arbeidet ble avbrutt av streik fra juni 1920 til januar 1921. Det var dyrtid, og anlegget ble tatt ut i punktstreik sammen med andre statlige anlegg. Arbeiderne måtte til slutt bite i gresset uten å ha oppnådd noen ting.

- Så vidt jeg vet er dette en av Norgeshistoriens lengste streiker, sier personalsjef Olav Godtland ved Statkraft i Dalen.

Utsettelsen resulterte blant annet i store anleggsoverskridelser. NSB måtte dekke kostnadene.

Levende museum

Hakavik kraftverk er et levende museum. Alle installasjoner står slik de var i 1921. Fem originale peltonturbiner summer og går fortsatt. I dag forsyner det lille verket Drammensbanen, Vestfoldbanen og Sørlandsbanen med 20 GWh strøm årlig. Verket produserer såkalt jernbanestrøm, som med kun en fase vekselstrøm med 16 2/3 svingninger per sekund gir blinkende lys. Trefase vekselstrøm med 50 svingninger per sekund er i dag vanlig.

Hakavik skulle bli det første av flere jernbanekraftverk over hele landet. Staten hadde allerede kjøpt flere vannfall i forbindelse med utbyggingene. Men det ble aldri flere. Kostnadsoverskridelsene ved Hakavik medvirket antakelig til at NSB ikke lenger var interessert, sier Godtland. Hakavik kraftverk ligger under Statkraft Region Sør-Norge med hovedkontor i Sauda, driftsområde Dalen.